

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
na celo leto naprej ... K 84—
na pol leta ... » 42—
na šest mesecev ... » 21—
na tri mesece ... » 7—
za izposojnino enkratno K 95—
Sobotna izdaja: »
na celo leto ... » K 15—
na mesec ... » 25—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna poltirnata (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat ... po K 1-20
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglaš. 9,9 mm K 4—
Poslano:
Enostopna poltirnata K 3—
Inbaja vsak dan izvzemli po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročilo in št. 349 za oglaš.,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herc. 7563.

Italijani se odrekli Reki, Zadru in Šibeniku.

LDU Ženeva, 19. maja. (ČTU). »Tribune de Geneve« poroča iz Pariza, da se bliža jadranski problem svoji rešitvi. Italijani so se popolnoma odrekli svoji suvereniteti nad Reko ter se s tem zadovoljili, da prevzame zveza narodov protektorat nad tem mestom. Istotako so se odrekli Zadru in Šibeniku.

Trst za Italijo brez veljave!

BOJ ZA ADRIJO BREZUSPEŠEN.

LDU Lugano, 19. maja. (ČTU). »Idea Nazionale« toži: Noben dan ne preide brez novih poniževanj za Italijo ter vpraša potem z gnevom: »Kako dolgo bočejo še alijanci s svojo opozicijo nasprotovati interesom Italije? Razvoj tržaške luke odvisi v prvi vrsti od prometa s Smirno. Ako Smirna pripade kakemu konkurentu Italije, je Trst takorekoč brezveljaven in istotako je boj Italije za Jadran brezuspešen.

Nova strankarska tvorba.

Ni še dolgo tega, kar je nastala v Banovini nova strankarska tvorba. Dve hrvatski stranki — Starčevićeva stranka prava in Napredna demokratska stranka (Lorković, Šurmin) — sta se dejanski, dasi ne formalno, stopili v eno. Na seji Napredne demokratske stranke so ugotovili, »da v bistvenih vprašanih začasne politike ni nobenih razlik med obema tema dvema strankama.« Obe stranki ohranita sicer svojo dosedanje organizacijo, a bosta edinstveno delovali, tako da bo politično akcijo obeh strank vodil skupen izvrševalen odbor. To je torej začasno vendarle ena stranka, kajti dve politični organizaciji, ki nista ena stranka, a imata vendar isti izvrševalni odbor, je praktičen nonsens.

Ta sklep omenjenih strank ni brez političnega pomena. Nova tvorba bo hotela postati privlačna sila za vse oni del hrvatskega naroda, ki odobruje organizacijo države na plemenskem temelju. Svoj delokrog bo skušala — in je že skušala — raztegniti tudi na Bosno in Hercegovino ter Dalmacijo. Kolikor poznamo razmere v teh pokrajinah, moramo reči, da se ji ta poskus ne bo posrečil, in prepuščamo času, da pokaže, ali smo se motili. Bolj zanimivo, nego napovedi prihodnjih uspehov ali neuspehov, se nam zde nekatere okoliščine postanka te nove politične tvorbe. Te so tako značilne, da je poučno, pomuditi se za trenutek pri njih.

Starčevićeva stranka prava je dete opozicije proti nagodbi. Od svojega postanka do današnjega dne je mislila opozicionalno, samo opozicionalno. Med njenimi pristaši je mnogo mož, ki z izredno bistroumnostjo razpravljajo o državnopravnih vprašanih in ki se pečajo izključno samo z njimi. Stranka si je bila postavila za cilj boj proti nagodbi do popolne osamosvojitve Hrvatske. V tem je bila vsa njena moč, ves njen pomen, njen edini razlog za obstanek, kajti vsa druga vprašanja je dosledno in popolnoma prezirala. Razumljivo je tedaj, da se je po razdeljanju monarhije znašla tudi sama pred likvidacijo. Dosledno je ravnala njena matica — Frankova stranka — ki je po narodni osamosvojitvi izjavila, da je njen program dosežen in da se stranka zato razhaja.

Napredna demokratska stranka je bila prvotno svobodnomiselna, kulturnobojna stranka. Ta svoj značaj je vedno bolj gubila, odkar je dr. Lorković izstopil iz hrvatske koalicije. Stranka je postajala počasno hrvatska plemenska stranka, in ker je videla v katoličanstvu tudi eno izmed važnih obeležij hrvatskega plemena nasproti pravoslavni srbskosti, je svoje kulturnobojno bandero spravila na pod-

strešje. Njena usoda je torej malo drugačna od starčevićanske; Starčevićancem je programa zmanjkalo, naprednjaki pa so svojega sami preklicali.

Ti dve stranki sta se sedaj združili. Mi vidimo v tem stapljanje dveh negativnih enot in to je glavni razlog, da ne moremo verjeti v pozitiven uspeh nove tvorbe. Take zveze se delajo v posvetovalnicah in se po daljših debatah stilizirajo ter podpišejo. Toda ali je narod dobil s tem tudi nov, zdrav in potreben političen organ? Ali se bodo stopile tudi duše starčevićanskega srbskega župnika in svobodnomiselnega zagrebškega kavarnarja v eno? Ali je dobro zdraviti eno krizo z zdravili, ki morajo povzročiti drugo, hujšo?

Pa to je slednjič skrb teh dveh združenih strank. Kar bočemo mi poudariti je le načelo, da spada v skupno stranko le tisto, kar je po vsem svojem mišljenju, po umu in po srcu, po svojih razgledih v svet in življenje enako in eno. V vsaki organizaciji, če sloni na duševni skupnosti, je mogoče vsa nasprotja izgladiti, naj bodo kakršnakoli; nasprotno, kar ni v temeljih enotno, razpada samo od sebe. S tem ne namerjamo delati reklame za hrvaško ljudsko stranko, a tudi prezreti ne moremo nečesa: To stranko čakajo še težki boji, morda bo dolgo obsojena, da ostane v manjšini, a trdnost in edinstvena zasnovanost njenih temeljev nam je poročstvo, da bo zdrav in koristen činitelj hrvatskega javnega življenja.

Ure naše usode.

Pariz, 17. maja.

Mirovna konferenca gre proti koncu. Tajno kakor se je začela in vršila se hoče tudi dokončati. Pet velesil si je postavilo desetorico ljudi, ki so sodili svet. Ko jim je bilo 10 sodnikov preveč, se je zbrala samo petorica njih. Ker se Japonska ni zanimala za vse, je ostala samo četvorica. Ko se je Lah sprl in odšel domov, je ostal le svet tleh, Wilson in ministrska predsednika Anglije in Francije. Podrobno delo pa se je vršilo v raznih komisijah, katere je določila desetorica. V teritorialni komisiji so se delale meje, ki nas najbolj zanimajo. Druge, manjše države, razun 5 velesil niso bile zastopane ne v svetu desetorice ne v teritorialni komisiji. Te manjše države so bile le poklicane pred desetorico, da so pred njo izrazile brez debate svoje želje ter jih izročile v tiskanih promemorijah. Te promemorije je študirala potem teritorialna komisija, ne da bi kdaj oficiočno vprašala zastopnike manjših držav o njihovem mnenju, kako naj se to ali ono reši. Le privatno in zaupno se je dalo pri njih kaj opraviti. Zato so bili naši trije delegati o naših mejah zasllišani pred desetorico le enkrat, in glede Reke g. Trumbić še posebej pozneje. — Radi tega je bila pot našega delovanja le neoficiočna, zaupna, pomožna, svetovna, politično debatujoča s posameznimi udi te komisije, kateri smo izročali tudi razne spise, knjige in karte. Kake uspehe ali neuspehe smo zvedeli le zaupno, katere smo potem ravnotako zaupno porabljali in izrabljali.

Glede jugoslovanskih mej je padla zavesa tajnosti šele dvakrat. Prvikrat jo je razgrnil Wilson s svojo izjavo o italijanski meji. Ta izjava je pokazala svetu strašne imperijalistične namene tuje zemlje lačne Italije. Od Beljaka do Dubrovnika bi rada vladala Italija nad Jugoslavlani. To namero hoče Wilson preprečiti s tem, da je presekal v Reki njihovo »interesno« sfero. Upogniti jih ni mogel popolnoma, a dosegel je, da je francoska javnost postala pozorna proti Italiji, dočim je prej smatrala jugoslovanske pretenzije za pretirane. Amerika je odločno na Wilsonovi strani, Angleži pravijo zasebno, da je londonski pakt glede jugoslovanskega Primorja »škandal«, francoski listi si ne upajo pisati proti »Wilsonu«, dočim pravijo Francozi zasebno, da bi bilo Italiji in vsled tega tudi zaveznici

Franciji le v škodo, če dobi Italija preveč Jugoslovancev. Vsaj nekaj, dasi malo uspehov, zlasti takih še ne, kakršnih si želimo, in za katere se še dela.

Drugokrat je padla zavesa dne 12. maja, ko je sklepala desetorica o predlogih teritorialne komisije. Ti predlogi bi morali biti po čudnem načinu konferenčnega poslovanja tudi tajni. Toda nekdo jih je izdal in spravil v pariški list »Journal«. Ker je to naznanilo prišlo v svet v jako neugodni luči za nas, sklepamo, da je to storil kak naš neprijatelj pod vplivom Italije. Mislim nam je škodovati, a nam je s tem le koristil. Zdaj je dobila namreč jugoslovanska delegacija priložnost, da zahteva pojasnil radi teh objav. Poročilo v listu nam je namreč prisodilo brez-pogojno šele srbski Banat, Bačko, Medžimurje in Kranjsko. Brez Baranje in Prekmurja pa da bi še imeli dobiti Štajersko z Mariborom in Koroško s Celovcem le po plebiscitu. Glede teh vesti se je pa dobilo že zagotovilo, da ne odgovarjajo resnici, ampak da je bil to le italijanski maneuver.

Vsekako pa so prišli za nas trenutki usodepolne odločitve. Sovražnikov imamo dovolj. Zato je potrebno, da se strnejo naše vrste v edinstvo in slogi proti skupnemu sovražniku. Naši vojniki naj držijo trdno v svojih rokah vsa zasedena ozemlja; žal da niso zasedli vsega na Koroškem in Prekmurskem! Naj se varuje povsod mir, red in disciplina! Ne dajte se nikjer provocirati od tujerodne strani in najetih agentov k brezmišelnim izgreedom! Naj se pusti strankarski boj, kakor se je zgodilo to zopet 12. maja pri velikem zborovanju v Ljubljani! Naj ostane trdna in jednolika naša volja, da otmemo naše brate, ki so v nevarnosti. V nobenem slučaju se ne dajmo zapeljati do obupnih činov! Wilsonove ideje morajo zmagati, če ne takoj, pa kmalu. Stavimo vse, kar se da, da nam zasije Gregorčičeva zvezda srečnih dni. Toda ni vse odvisno od dela naših rok. Naš Stvarnik je tudi stvarnik in vodnik narodov. Zato pa se naj strnejo po naših lepih gričih in dolinah, pri naših ličnih kapelcih in veličastnih cerkvah armade slovenskih molilcev, da nam sveta Vlada ohrani naš prekrasni raj, našo milo domovino, da se usmili teptanega naroda ter mu da milejšo in srečnejšo usodo!

Francoski major Re- verdy — poluje v Pariz.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Maribor, 20. maja. Načelnik francoske vojaške misije v Mariboru major Reverdy se je danes dopoldne s osebnim vlakom odpeljal čez Ljubljano v Pariz, da poroča odločilnim možem na mirovnem posvetu o položaju med Slovenci in Nemci na severni meji. V Parizu bo ostal 10 dni in se bo nato vrnil zopet v jugoslovanski Maribor.

Razporeka na Češkem.

LDU Praga, 19. maja. (ČTU). »Narodny Listy« poročajo: Danes pride do glasovanja zakon o reformi zakonskega prava. S tem zakonom se bodo zenačili zakoni vseh veroizpovedanj, tudi oni brez veroizpovedanja. Istotako bosta država in njeni zakoni za vsa veroizpovedanja vzroke za ločitev zakona stavila na enak temelj. Vsaka cerkev lahko zagovarja za svoje vernike svoje lastno naziranje o zakonu, ki odgovarja njenim naukom. To naziranje pa naj velja samo za cerkev in za njene vernike. Pomenjalo bi nasilstvo napram ostalim državljanom, ako bi država v svojih zakonih nalažala zakonski zvezi ene konfesije večje dolžnosti, kakor pa zakonski zvezi drugega veroizpovedanja. Država ima dolžnosti napram vsem državljanom in njene postavbe morajo veljati za vse v enaki meri. Privilegiji cerkve in naj si bo ta ali ona se ne smejo respekti-

rati. — To zmisel ima reforma zakonskega prava. — Potek govorov, ki se bodo danes v tej zadevi vršili v narodni skupščini, bo pokazal, da gre tu za dejansko enakost pred zakonom in za pomoč nesrečnim v interesu države.

Ententa zasede Budim- pešto v 3 tednih.

LDU Dunaj, 19. maja. (ČTU). V pogovoru grofa Julija Karolyija z vrhovnim poveljnikom francoske vzhodne armade Franchet d'Espereyjem se je slednji izrazil, da ima njegova navzočnost na tej fronti izključno namen voditi prekoračenje rumunskih čet preko Tise in da upa v dveh, najkasneje v treh tednih s temi četami vkorakati v Budimpešto.

LDU Bukarešta, 19. maja. (ČTU). »Adeverul« doznava iz verodostojnega vira, da se je zopetno prodiranje proti Madjarski začelo na ukaz entente. Potem ko so se izjavili vsi poizkusi entente doseči z Ogrsko povoljne uspehe, ni preostajalo drugega, kakor vzpostaviti red na Ogrskem potom orožja.

Dr. A. Gosar:

Socijalno zavarovanje.

Pod naslovom: »Osnova zakona o osiguranju radnika« je ministrstvo za socijalno politiko izdalo načrt zakona o socijalnem zavarovanju. V prvem poglavju tega načrta se obeta obvezno zavarovanje za slučaj bolezni, nezgode, brezposelnosti, onemoglosti in starosti, ter posmrtno zavarovanje za člane družin zavarovanih oseb. To zavarovanje naj bi veljalo za vse, ki dajejo svoje telesne ali umske delavne moči v najem. Ostala poglavja omenjenega načrta obsegajo posebne določbe o bolezenskem in nezgodnem zavarovanju.

Podrobno kritiko celotnega načrta opuščam. Omeniti hočem le nekatere načelne pomisleke, ki se morajo pri čitanju splošnih določb tega načrta vzbuditi vsakemu socijalnomislečemu človeku.

Najprej obljuba, da se uvede obvezno socijalno zavarovanje (tako imenujem vse zgoraj naštetе vrste zavarovanj) za vse, »ki dajejo svojo telesno ali umsko delavno silo v najem«. Nameravano socijalno zavarovanje bi torej veljalo za uslužbence najrazličnejših vrst, ne pa za samostojne gospodarje, poljedelce in obrtnike, ki se tudi preživljajo z delom svojih rok ter mnogokrat dokaj težje in slabše živijo kot marsikak uslužbenec. Socijalnega zavarovanja bi bili po tej določbi deležni n. pr. trgovski uslužbenci, zasebni in deloma morda državni uradniki itd., ne pa mali kmet, kajzar in bajtar in ne mali obrtnik! Po tem zavarovanju bosta za slučaj bolezni preskrbljena hlapec in dekla, ne bo pa preskrbljen gospodar sam, ki največkrat tudi ne more klicati zdravnika, ker je predrag. Jasno je torej, da bi bila taka določba krivična in nesocijalna. Ako uvedemo socijalno zavarovanje, tedaj ga uredimo splošno za vse tiste, ki se preživljajo s svojim delom!

Izvet naj bi bil od tega zavarovanja, kjer in kolikor je to umestno, samo tisti, ki ima toliko premoženja, da ni navezan na svoj zaslužek in pa tisti, ki nimajo nikakih dohodkov ter mora država itak še na kak drug način skrbeti zanje, n. pr. ubožci, hiralci, klateži itd. V gotovih slučajih, n. pr. pri starostnem zavarovanju bi bilo seveda umestno, da se pritegnejo k prisilnemu zavarovanju tudi bogati ljudje, da bi na ta način prispevali k bremenom, ki jih bo morala država vsled socijalnega zavarovanja nositi.

Razlika, ki jo dela omenjeni načrt glede zavarovanja med delavci, oziroma splošno med uslužbenci ter samostojnimi gospodarji, brez ozira na njihov gmojni položaj, ni danes nikjer več utemeljena. Ko se bodo naše gospodarske razmere za silo uredile, se bo godilo marsikateremu

uslužbencu boljše kot mnogim izmed samostojnih gospodarjev, batarjev in kajzarjev ter malih obrtnikov. Socialno vprašanje obsega malega človeka sploh, in zato se morajo take institucije kot je socialno zavarovanje nujno raztegniti na malega človeka sploh, brez razlike stanu.

Seveda je umevno, da splošnega socialnega zavarovanja ne bo mogoče tako kmalu uvesti v vseh delih države. Preden bodo n. pr. v Macedoniji tla za splošno zavarovanje pripravljena, bo gotovo minulo še precej časa, saj je še pri nas dr. Krek svoj čas s tem predlogom propadel. Toda preteklo je nekaj let in danes upamo, da se razmere pri nas dovolj zrele, da se uvedejo v celi Sloveniji vse vrste socialnega zavarovanja.

Sedaj, ko se polagajo temelji za splošno zavarovanje, bi se moralo ta razvoj vpoštevati. Mesto prvega poglavja sedanjega načrta bi bilo treba izdelati načrt zakona, ki naroča ministru za socialno politiko, da uvede pod gotovimi pogoji v posameznih delih države poedine vrste socialnega zavarovanja, za katere so pač tamkaj razmere zrele. Ta načrt osnovnega zakona bi moral obsegati vse važnejše načelne določbe glede zavarovanja, predvsem torej tudi to, da bodi socialno zavarovanje splošno in ne omejeno na posamezne stanove.

Popolnoma isto velja tudi glede zakonov o posameznih vrstah socialnega zavarovanja. Niti stvarno, niti pravnotehnično se mi ne zdi primerno, da se v 2. poglavju načrta, med splošnimi določbami o bolezenskem in nezgodnem zavarovanju objavlja glede istega zavarovanja za nekatere vrste delavcev (n. pr. rudarje, poljske delavce itd.) poseben zakon.

Gotovo je, da se bolezensko in nezgodno zavarovanje tovarniških in poljskih delavcev ne more izvesti na popolnoma enak način, vendar pa morajo vsaj načela zavarovanja ostati povsod ista in zato v takih slučajih ni treba posebnih zakonov. Popolnoma zadostovalo bi, ako bi se v okviru skupnega zakona izdale za poedine vrste zavarovancev potrebne posebne določbe. Ako bomo imeli o zavarovanju raznih vrst delavcev in uslužbencev posebne zakone, bo nastal kmalu kaos, ki ga ne bo mogoče zlepa urediti.

Socialno zavarovanje se ne da kar čez noč uvesti. Ako pa hočemo, da bomo ž njim res dosegli zaželeni cilj, tedaj je nujno potrebno, da smo si, preden se lotimo potrebnega načrta o tem zavarovanju, na jasnem vsaj o osnovnih, načelnih vprašanjih. Brez tega se bodo posamezni zakoni neprestano križali ter si nasprotovali. Zato bi bilo prav, da bi se za to vprašanje resno zavzeli, preden dobi kak nepopoln načrt zakonito moč.

Kako računajo z našimi rojaki Lah in Nemci.

Italijani so se dobro naučili nemških brutalnih manir in jih skušajo po moči izpopolniti. Interniranje vklepajo v verige po tri skupaj, jih bijejo in nalagajo zveze v avtomobile. Če govori kdo slovensko dobi zausnico, po potrebi tudi več, in mora svečano obljubiti, da se ne bo več posluževal tega »barbarskega« jezika. Sklepati bi se dalo, da mislijo ustanoviti nekatere ženske države, kajti v kastavski in vološki okolici so internirali vse moške. Župane vseh občin postojnskega okraja so dirigirali v Trst, češ da gre za neko akcijo, da se ohrani Trstu njega trgovska mornarica. Drugim so rekli, da bo protestni šod proti antanti, ki hoče vzeti z živežem natovorne ladje. Sicer pa da bodo že še zvedeli vse natančneje v Trstu. Naložili so jih v avto in hajdi v Trst naravnost v posvetovalno dvorano. Tu so jim predložili v podpis nekaj laški papir, ki ga niso razumeli, in takoj nato se je začelo glasovanje. Ker župani niso hoteli glasovati — saj niso niti vedeli, za kaj gre — so nastopili karabinerji s parolo: roke kvišku! Tudi Nemci, se zdi, so rafinirali način svojega postopanja. Slovenske ujetnike postavljajo v fronto in mečejo vanje ročne granate, da jih razmesarijo. Pri Celovcu so postavili ujetnike v četverokote, nad njimi je plul zrakoplov in metal nanje bombe, drugim so nastavili v usta puškine cevi in potem streljali.

Na Koroškem.

Ljubljana, 20. maja. Ljubljanski dopisni urad poroča dne 20. maja ob desetih iz uradnega vira: Južno od Spodnjega Dravograda smo odbili dvakratni napad nemških patrol. Sovražna artilerija je obstreljevala hiše v bližini Sv. Roka zapadno od Slovenjega Gradca. Položaj nelzpremenjen.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Poljsko-Rumunsko sodelovanje.

LDU Lyon, 20. maja. (Brezlično.) Georges Blenaine priobčuje v listu »Victorie« pod naslovom: »Poljsko-rumunsko sodelovanje« — članek v katerem pravi med drugim, da glavni namen romunskih in čehoslovških operacij na ogrskem ozemlju ni bila toliko preprečitev direktnih stikov med ogrskimi in ukrajinskimi boljševiki, kolikor okupacija romunskega in slovaškega ozemlja. Prodiranje Romunov proti reki Tiszi je napravilo konec okrutnostim, ki so jih počenjali Madžari nad romunskim prebivalstvom. Na severnem krilu so Romuni v sporazumu s Poljaki zasedli ozemlje, ki bi sicer tvorilo direktno zvezo med Madžari in boljševiki. Ukrajinci. Razdaja med romunskimi in poljskimi četami ne znaša več nego nekaj desetih kilometrov. Po mnenju Poljakov bi bilo strajanje čet obeh držav edino sredstvo, da se zavaruje hrbet poljski armadi, ki bi morala braniti nove poljske meje napadov nemških čet, nakopičenih v Šleziji. Ne bi bilo niti pravično, niti politično, ako bi se razorožili Poljaki in Romuni ravno v trenutku, ko so začeli delati red v vzhodni Evropi.

Sonnino 1. 1914 za Nemčijo.

LDU Lugano, 19. maja. (ČTU). V že skoraj dva meseca trajajočem veleizdajskem procesu Cavallini in sodrugi je prišlo večeraj med zaslišanjem bivšega ministra Martinija do ugotovitve interesantnega dejstva, da je sedanjí minister za zunanje stvari Sonnino še pred 18. avgustom 1914 delal na to, da stopi Italija v svetovni vojni na stran Nemčije.

Lah skrbi zveza podonavskih držav.

LDU Berlin, 20. maja. (DunKU). »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Lugana: V zvezi s srdito polemiko proti pariškimi prizadevanjem, da se ustvari zveza podonavskih držav, ki jih družijo skupni interesi, priporoča »Corriere della Sera«, naj se izda kot protiutež k preprečenju zveze Nemške Avstrije z Nemčijo, tudi prepoved, da bi se Nemška Avstrija približala Jugoslaviji. To bi bila sicer, kar prizna list sam, izolacija, ki bi je Nemška Avstrija ne mogla stalno prenašati. Rešitev tega nemogočega položaja pa se lahko prepusti prej ali slej reviziji pariške pogodbe. Bila bi v priznanju zveze Nemške Avstrije z Nemčijo.

Proti zaplembam nemških in ogrskih posestev v Jugoslaviji.

Dunaj, 20. maja. Francosko poslanstvo na Dunaju se je obrnilo na francosko vlado v Parizu, naj ta posreduje pri jugoslovanski vladi v Beogradu, da ta ustavi vse sekvistiranje in vse likvidacije nemško-avstrijskih in ogrskih posestev v jugoslovanski državi. Francosko poslanstvo opira svoj korak na mnenje, da se da likvidacija mirnim potom izvršiti in na podlagi mirovnega dogovora, ki bo vseboval natančna določila v ti točki.

Mirovni posvet.

Mirovni pogoji bodo avstrijskim delegatom izročeni 22. maja.

LDU Ženeva, 19. maja. (ČTU). Načrt mirovnih pogojev, ki jih bodo po najnovejših vesteh dne 22. t. m. izročili nemško-avstrijski delegaciji, so v njegovem končnem besedilu revidirali Pichon, Balfour, Sonnino, Lansing in Makino. Kot substrat so porabili poročila, ki so jih predložili odseki za čehoslovaške, poljske, jugoslovanske in rumunske zadeve in ona, katere je prinesla ententna misija iz Dunaja.

Hamburška luka — nevtralna.

LDU Pariz, 19. maja. (Brezlično.) »Temps« piše: Iz določb, ki se tičejo Šlezvika in ki so bile objavljene v javnem resumeju, doznavamo, da je v načrtu mirovne pogodbe tudi nevtralni pas, ki bi se razprostiral severno od Flensburga in južno od Hamburga, in sicer v smeri od iztoka proti zapadu od črte iztočno od Stettina do črte zapadno od Hamburga. Nemčija bo obvezana ravnati na vsem tem pasu skoro prav tako kakor na levem renskem bregu, da ne bo gradila utrd, niti vzdrževala tu posadk. Iz te klavzule sledi, da bosta stettinska in hamburška luka ležali v tem z vojaškega stališča nevtralnem pasu.

Razna poročila.

Prepovedani dijaški sveti.

Zagreb, 20. maja. Poverjenik za uk in bogočastje je prepovedal dijaške svete, ker so prekršili delokrog, katerega so prvotno določili in ga je bila vlada tudi odobrila. Odslej je dijakom samo dovoljeno pod nadzorstvom profesorjev osnovati razredne občine, ki se lahko združijo v zavore občine.

Angliška gospodarska misija.

Zagreb, 20. maja. Iz Beograda javljajo, da je dospela tja angleška ekonomska misija, ki ima namen proučiti gospodarske razmere Srbije in cele ostale naše države.

Politične novice.

+ Kdor danes cepi kmečke vrste, je škodljivec kmečkega stanu. Enotne in strnjene vrste jugoslovanskega, posebno pa slovenskega kmeta, ki je organiziran v »Jugoslovanski Kmetski Zvezi«, so strah vsem sovražnikom kmečkega stanu. Nad 20.000 slovenskih kmetov je že organiziranih v »Kmetških Zvezah«, in ta velika moč je odločilna že danes in bo še bolj v bodočnosti, če te vrste ostanejo tako enotne ko doslej. Poglejmo le uspehe, ki jih je ta organizacija s svojim nastopom dosegla v vprašanju krivično odmerjene osebné dohodnine. Pomnimo, da ima kmečka moč že dovolj nasprotnikov v organizacijah drugih strank. Socijalisti silijo s svojimi načeli v kmečke domove, JDS cepi s svojimi odbori kmečke vrste, sedaj se pa snuje pod firmo neke »Kmetijske jugoslovanske stranke« novo sredstvo za razkol v kmečkih vrstah. Naš kmet predobro ve in za to ne potrebuje nobenih navodil od strani nezadovoljnih pristašev JDS, ki snujejo sedaj zopet enkrat »samostojno kmetško stranko« — da se bo proti boljševizmu moral boriti, a ne s praznimi besedami ali mokrimi cunjami, marveč z organizacijo, ki sloni na zdravih, poštenih, večnih naukih krščanske morale. Kdor ni slep, bo to uvidel! Na eni strani novo se snujejo stranka, brez programa in ljudi, na drugi 20.000 organiziranih kmetov na trdno določenem programu krščanske pravičnosti! Volitev ne bo težka. Ne dvomimo, da bo naš kmet pravilno volil in obsodil tiste, ki v teh resnih časih cepijo tako potrebno, enotno organizirano, složno silo in moč kmečkih vrst! Zato: Na delo za »Jugoslovansko Kmetško Zvezo«.

+ Trumbić zahteva plebiscit! »Journal des Débats« prinaša sledečo Trumbićevo izjavo: Vprašanje Adrije je vezano z vprašanjem Sredozemskega morja in balkanskega polotoka. Iz tega razloga smo zainteresirani na njem ne samo mi in Italijani, ampak vse države z Ameriko vred. Naši interesi so danes navezani na Italijo, ki je edina velesila, ki meji na našo državo, ali še bolj so vezani interesi Italije na nas. Mi lahko kupujemo v sosednjih državah, kar sami nimamo tovarniških izdelkov, medtem ko ima Italija v svojem neposrednem sosedu samo našo državo, ki ji z majhnimi prevoznimi stroški lahko daje surovine, katerih sama nima. To stališče bi se moralo zavzemati, da se ustanovi podlaga za medsebojne odnose obeh narodov. Vsled italijanske propagande se je mnogo govorilo o italijanstvu mest Gorice, Trsta, Pulja, Reke, Zadra itd., toda ta propaganda je pretirana in je proti interesom teh mest in njihovega zaledja. Ona je zasleplila javno mnenje. Tu je nastala velika praznina, ki bi se morala spopolniti predno se reši ta problem. V ta namen bi bil najboljši način, da se reši italijansko-jugoslovansko vprašanje sledeče: Po evakuaciji vseh vojnihi sil iz spornega ozemlja naj bi prevzela upravo tega ozemlja Zveza narodov in izvršila plebiscit. Mirovna konferenca je v ostalem že v večjih vprašanjih sprejela to rešitev z obljubo nepristranosti in svobodo glasovanja. Na ta način bi dobili Italijani vsako najmanjšo enoto, ki bi po večini glasovala za nje in istotako Jugoslavija one, ki bi po večini glasovale za Jugoslavijo. Tako ne bi ob Adriji ostalo ne italijanskega ne jugoslovanskega iredentizma.

+ Luzzatti ameriškim časnikarjem. »Echo de Paris« od 15. t. m. prinaša spomenico italijanskega poslanca Luzzattija ameriškim časnikarjem. Spomenica govori v uvodu o Wilsonovih zaslugah in njegovem obisku v Italiji ter nadaljuje: »Gotovo razumete, da je moje ogorčenje danes na višku vsled mojega razočaranja. Vendar, kakor veste, verujem v večno moč pravice in prehajam preko mojega pesimizma h končnemu optimizmu. Italija je bila in bo ostala v Evropi najnesobičnejši branitelj Združenih držav. Sicer pa odgovarja pripoznanje londonskega pakta in italijanskega značaja Reke popolnoma proglašeni načelom našega predsednika. Resnica je, da je nekaj krajev v Dalmaciji, kjer so Italijani in Jugoslavi mešani; toda jasno je, da mora starejša in izrazi-tejša civilizacija v teh okoliščinah prevla-

dati. Prebivalci Reke in glavnih dalmatinskih mest so popolni Italijani, ker hočejo kljub njihovi politični razcepljenosti v svojem srcu k svoji domovini. Amerikanci, najsvobodnejši državljani sveta, si ne smejo naprtiti odgovornosti in sramote, da jih bodo milijoni Italijanov smatrali za svoje tlačitelje. To bi bila grozna rešitev. Vaš predsednik se je izjavil proti londonskemu paktu. Toda londonski pakt je simbol Anglije, Francije in Italije, ki so skupno trpele, se bojevale in zmagale. Bilo bi grozno postavljati naše zaveznike pred odločitev: ali prekršiti svoje obveznosti napram Italiji, ali odreči se Združenim državam. V prvem kakor drugem slučaju bi bila civilizacija v nevarnosti in bi napravila velik korak nazaj.« — Uboga Amerika, ki ima tako močne in zanesljive zaščitnike in gorje njej, če jih izgubi! Sicer bodo Amerikanci radi verjeli, da je na Reki mnogo popolnih (perfetto) Italijanov, a vedo pa najbrže tudi, da jih je malo po izrodu (d' origine). V ostalem pa je Luzzattijeva bojazen za civilizacijo brezposelnost, ker sta se Francija in Anglija že zdavnaj odločili za Ameriko. Je bilo tudi bolj varno, ker Italija ni ravno na glas, da bi bila varen zaveznik.

Dnevne novice.

— Mons. Ante Kalac †. Dne 13. t. m. je umrl v Pazinu v Istri, zadet od srčne kapi, ondotni dekan, prošt Mons. Ante Kalac. Bil je vzor katoliškega duhovnika in Jugoslovana. Kakor se je veselil Jugoslavije, da je večkrat dejal: »To sam ja davno očekivao, neki tajni unutarnji glas mi je govorio, da do toga mora doći«, tako ga je sedaj bolel križev pot našega naroda v italijanskem suženstvu. Njegovo srce je trpelo velike muke. Še par dni pred smrtjo je dejal ves otožen: »Bit će bolje, da me Bog uzme, nego da doživim našu narodnu propast!« Dne 13. t. m. ga je Bog vzel k Sebi. — Pokojnik se je rodil leta 1849. v okolici Pazina. Bil je pesnik in je do leta 1874. pel le v slovenskem jeziku. Pisal je najprvo v »Dunajski Zvon«. Leta 1874. je izšla prva njegova hrvatska pesem v tržaški »Naši Slogi«. Vneti duhovnik, plemeniti značaj, iskreni prijatelj ljudstva in vroči zagovornik narodne svobode: Počivaj v miru!

— 4 % državni boni in regulacija valute. Ministriški svet je sklenil, da se bo ob priliki regulacije valute, to je povodom izmenjave kron za dinarje, izplačalo za vsakih 100 K, vplačanih na 4 % državne bone, po 5 dinarjev več kakor za ostale krope. To je zlasti važno za one, ki plačujejo državne bone z gotovim denarjem. Rok vplačevanja na 4 % državne bone je podaljšan vsled odredbe finančnega ministra do 1. junija t. l.

— »Jugoslovanski obrtnik«. Nov list »Jugoslovanski Obrtnik« je izšel 10 t. m. in je bil razposlan vsem obrtnikom-somišljenikom S. L. S., kar je obrtno tajništvo V. L. S. moglo nabrati doslej naslovov. Kdor bi lista pomotoma ne prejel, naj ga naroči po dopisnici pri Obrtnem tajnistvu v Ljubljani, Sodna ul. 11. List je glasilo »Jugoslovanske Obrtne zveze«, ki se snuje v Ljubljani kot osrednja organizacija okrajnih obrtnih zvez. Izhajal bo 10. vsakega meseca in stane do konca leta 8 K. Kar je »Naša Moč« krščansko-socialnemu delavcu, kar je »Domoljub« našemu kmetovalcu, to obeta postati »Obrtnik« našemu obrtniku. V uvodu pravi urednik: »Jugoslovanski Obrtnik« stopa prvič pred naše obrtnike krščanskega svetovnega naziranja. Brez hinavstva javno prizna, da bo zastopal težnje in zahteve naših obrtnikov in da bo pod okriljem obstoječe V. L. S. skušal želje in potrebe obrtništva uveljaviti. Ne maramo več trpeti, da bi nam nasprotne stranke pod pretezo nepolitičnih obrtnih društev, zadrug in korporacij odtujevale naše obrtnike in jih s to vabo pridobivali za svoje strankarske namene.

Vsebinska 1. številke je: Vabilo na naročbo, dr. A. Gosar, Nova doba, Za obrtni naraščaj, Obrtno strokovna in stanoska organizacija, Valutno vprašanje, Prošnje za demobilizacijski materijal, Naše obrtno šolstvo, Obrtno vojna kreditna pomoč, Strokovna izobrazba, Razno. List toplo priporočamo vsem našim obrtnikom v naročbo.

— Podporno društvo organizistov za ljubljansko škofijo je imelo pred kratkim odborovo sejo, v kateri se je razpravljalo o izboljšanju slabih gnotnih razmer organizistovskega stanu. Na škofijski ordinariat se je vložila tozadevna prošnja. Upamo, da bo imela kolidortoliko uspeha. O tej priliki kličemo vsem prizadetim činiteljem, naj se zgrajnejo in naj se v današnjih hudih časih spomnijo tudi organizistov. Tudi oni hočejo živeti. Treba je organizistom nujno približati na pomoč in jim pomagati iz njih obupnega položaja; sicer je organizistovski stan kot tak v nevarnosti, da propade. Glede nastavljanja in odstav-

ljanja organistov je društveni odbor imenja, naj v bodoče v tej zadevi odločuje tudi organistovsko podporno društvo. Organiste pa pozivljamo, da vsi brez izjeme pristopijo k društvu. Takih, ki niso člani organistovskega društva, je žal precejšnje število. Danes, ko se vse druži in organizira, ali naj organisti sami stoje samcati in osamljeni? Močna organizacija bo tudi organistom prinesla pravice, ki jim gredo, in njih stanju primernega ugleda. **Prihodnji sestanek organistov in cerkvenih pevovodij bo v sredo 4. junija t. l. ob enajstih v Alojzijevešči v prostorih orglarske šole v Ljubljani.** Vabljeni so vsi organisti, pa tudi prijatelji organistov in cerkvene glasbe.

Odbor.
— Iz Vinice. Dne 14. t. m. zažgala je hudobna roka moj gozd — Štrkov gaj. Mlad smrekov nasad je gorel nemoteno, dasiravno so nekateri posestniki iz vasi Podklanca in Goljeka mimo gozda vozili in mirno gledali, kako uničuje ogenj 4 do 17 letne sadike. Ni bilo usmiljenega srca, da bi javil zadevo orožnikom, oziroma meni kot posestniku! Ali so bili gledalci v zvezi z zločinci? Mogoče niso naznanili iz strahu pred zločinci. — Šele dne 15. zvečer sem izvedel za ogenj. Gospodini Bavdek, ki je šla slučajno mimo in me je takoj obvestila, najlepša zahvala! Zahvaljujem se tudi gg. orožnikom, ki so takoj prihiteli na lice mestu in oteli ostali gozd in ograjo uničujočega elementa. — Na Vinici, dne 16. maja 1919. Jurej Šterk.

— Podružnica Slomškove zveze za novomeški in črnomeljski okraj priredi izlet in zborovanje dne 5. junija 1919 v Črnomlju ob pol dveh popoldne (najbrž pri g. Laknerju), da se belokranjskemu učitelstvu da prilika najobilnejše udeležbe. Predaval bo p. Akvin o potrebi in koristi učiteljskih organizacij. Razgovarjali se bomo o zemljepisnem in zgodovinskem pouku. Kakor zadnjič v Novo mesto, se tudi to pot najviljudneje vabi vse učitelstvo brez razlike političnega mišljenja. Kdor se želi udeležiti izleta, naj se oglasi do 30. maja 1919 pri g. Štular Fr., nadučitelju, Vavta vas, ki bo preskrbel kosilo zborovalcem v Črnomlju. Odbor.

— Učitelstvu, ki pihiti jutri na Brezje to-le v vednost: 1. Dopoldne zadostimo verskim čuvstvom. 2. Opoldne obedovanje v poljubnih lokalih. 3. Ob 1. uri skupno zborovanje z razpravami, kakšen bodi temelj stanovske organizacije, o reformi šolstva in društvenih zadevah.

— Slomškova podružnica za kranjski in radovljanski okraj vabi tem potom vse člane na zborovanje, ki se vrši v četrtek, dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne na Brezjah. Med drugim poroča na zborovanju tovariš Štrukelj o reformi šolstva, tovariš Pečjak pa o skupni stanovski organizaciji celokupnega učitelstva. Zaradi važnosti razgovora o drugi navedeni točki dobrodošli tudi »Tovariševci«. — Odbor.

— Člani podružnice Slomškove zveze za ljubljansko okoličino se vljudo vabijo k zborovanju, ki se vrši v četrtek, dne 22. t. m. ob treh popoldne v Ljudskem domu v Ljubljani, Strelška ulica. Želeti je kolikor možno obilne udeležbe. — Predsedstvo.

— Ne bo več dolgo, ko se odloči v Parizu usoda naše mlade države. Enakovredni bomo stali v vrsti drugih narodov. Priporjeno svobodo pa si bomo morali tudi utrditi, to se pravi, postaviti jo na trdnjo gospodarski temelj. Prvi korak h gospodarski osamosvoji je razpis državnega posojila. Tako ugodne prilike obrestovanja razpoložljivega kapitala ni kazalo zamuditi, zato se odziva naš narod podpisovanju v obili meri. Da se ustreže tudi tistim, ki dosedaj niso imeli prilike posojilo podpisati, se je podaljšal rok za podpisovanje posojila do 1. junija t. l. Slovenci, požurite se!

Ljubljanske novice.

Ij Gdč. Hana Pirkova-Igorova, operna pevka, bivša članica Narodnega gledališča v Ljubljani, priredi v veliki dvorani hotela »Union« dne 24. t. m. koncert; na izredno bogatem programu ima v prvi vrsti najmodernejše slovenske skladatelje Lajovica, Škrjanca in Ravnika. Na klavirju jo bo spremljala gdčna Gusta Doubravská, na Češkem splošno priznana umetnica, ki bo igrala tudi nekaj svojih lastnih točk. Vstopnice za koncert se dobijo v predprodaji v trafikah v Prešernovi ulici.

Ij Seja Stolne Elizabetne konference je v četrtek ob 6. uri popoldne.

Ij Prihodnja odborova seja S. K. S. Z. se vrši šele v sredo 28. maja ob osmih zvečer v Jugoslovanski tiskarni, II. nadstr.

Ij Ljudski oder v Ljubljani uprizar v nedeljo 25. maja ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu trojejanjsko Jakob Dolinarjevo burko s petjem: Cigani. — Vstopnice se dobe ob danes dalje v predprodaji v Jugoslovanski knjižarni in od 6. do 8. ure zvečer v pisarni Ljudskega odra v Ljudskem domu.

Ij Francosko-slovenska organizacija priredi v ponedeljek, 26. t. m. gledališki večer s koncertom v veliki dvorani Narodnega doma. Vstopnice s dobivajo v pisarni francosko-slovenske organizacije v Narodnem domu od danes 20. t. m. Cene za člane organizacije so: I. vrsta 9 K, II. vrsta 6 K, III. vrsta 5 K. Za nečlane: I. vrsta 12 K, II. vrsta 9 K, III. vrsta 8 K.

Ij Vsem gasilnim društvom Gasilske župe ljubljanske Enodnevni vaditeljski tečaj za gasilna društva, združena v Gasilski župi ljubljanski, se vrši v nedeljo, dne 25. maja 1919 v Ljubljani, v Mesnem domu, pri vsakem vremenu. Spored: od 7. do 9. ure teorija, vežba posameznika, redovne vaje v čenu; od 9. do 10. ure odmor; od 10. do 12. ure redovne vaje v četi in zboru; od 12. do 14. ure odmor; od 14. do 15. ure vaje z navijakom; od 15. do 16. ure vaje z brizgalnico; od 16. do 17. ure vaje z mehanično lestvo; od 17. do 18. ure plezalne vaje. Vsako gasilno društvo odposlje zanesljivo vsaj enega člana v vaditeljski tečaj, poslati pa sme tudi dva, tri ali več članov. Oprava: Delavni krog, sekirica, karabinar, piščalka, čepica. S tovariškim pozdravom! Barle I. r., t. č. načelnik. Štrukelj I. r., t. č. tajnik.

Ij Pozivl Gospoda J. V., ki si je brez dovoljenja izposodil puško, pozivljamo, da jo takoj vrne in si omisli raje bezgovko. — K. Č.

Narodno gledališče.

Drama.

21. maja, sredo: »Revolucijska svatba.« Znižane cene. Izven abon.

22. maja, četrtek, popoldne: »Krojaček junaček.« Dijaška predstava. Znižane cene. Izven abon.

23. maja, petek: Zaprto.

24. maja, sobota: »Zemlja.« B 57.

25. maja, nedelja: »Smrt majke Jugo-vicev.« Izven. abon.

26. maja, ponedeljek: »Zemlja.« A 57.

27. maja, torek, pripravisti: »Tekma.« Izven abon.

Opera.

21. maja, sredo: »Bajaci in Evelina.« — B 3/55.

22. maja, četrtek: Zaprto.

23. maja, petek: »Zemlja.« Obhajanje Danilove 40letnice. Izven. abon.

24. maja, sobota: »Favart.« A 56.

25. maja, nedelja: »Favart.« C 56.

26. maja, ponedeljek: Zaprto.

Nainovejš.

OBLETNICA SMRTI BANA JELAČIČA.

Zagreb, 20. maja. Danes se je praznovala 50 letnica smrti slavnega bana Jelačića. Njegov spomenik je okinčan s štirimi vency, med njimi je tudi venec upravnega odbora njegovega spomenika.

NEMSKI PROTIPREDLOGI.

LDU St. Germain, 20. maja. (DunKU). »New York Herald« pravi: Obširne nemške protipredloge bodo predložili aliirancem v četrtek. Proučevanje tega dokumenta bo trajalo najmanj en teden, potem pa bodo stali Nemcem ultimatum in jim dovolili 8 do 10 dni, da ga sprejmejo ali odklonijo. Domnevajo, da bo 10. junij odločilni dan za podpis ali odklonitev. — Svet četverice je odgovoril na nemško noto o gospodarskih mirovnihih pogojih. Kakor poroča »New York Herald«, so se aliiranci izrekli, da je Nemčija vsled svoje uničevalne politike sama kriva sedanjega položaja. Odklanjajo nemško tožbo o pomankanju trgovskih ladij, ker je vsota po Nemčiji potoplenih ladij veliko višja, kakor pa vsota tonaže, ki so jo odvzeli Nemcem. Kar se tiče izgube na surovinah, ki jo je na Nemškem pričakovati vsled odstopa doslej nemških pokrajin, opozarjajo Nemčijo, da bo na svetovnem trgu lahko kupila vse, kar bo potrebovala; k temu še pripominjajo, da bodo Nemci to izgubo še več kot pokrili s tem, kar si bodo prihranili, ker odpade njihov oboroževalni program.

INTERPARLAMENTARNA KONFERENCA V BRUSLJU.

LDU Bruselj, 19. maja. (Dun. KU. Brezžično.) Francosko, srbsko, grško, portugalsko in čehoslovaško odposlanstvo je včeraj popoldne s posebnim vlakom dospelo semkaj, da se udeležijo interparlamentarne konference. Francoski in portugalski poslanik ter mnogo drugih osebnosti se sprejelo delegacije na kolodvoru.

MIROVNE POGOJE PRIKRIVAJO.

LDU, London, 19. maja. (DKU.) Reuterjev urad javlja: V zbornici je izjavil Bonar Law, da so aliiranci sklenili trenutno ne priobčiti vseh pogojev načrta mirovne pogodbe. Tudi smatrajo razpravljanje v parlamentih za sedaj kot nevarno. Ponovil je izjavo, da se bo ratifikacija šele potem izvršila, čim bo parlament dal v to svojo privolitev.

BOJI MED ČEHI IN MAŽARI.

OKU Budimpešta, 19. maja. (Brezžično.) OKU poroča z dne 19. maja: Čehoslovaško topništvo je obstreljevalo mesto Balassa-Gyarmat ter porušilo cerkev in več drugih poslopij. Severno od Galgotarjana so izvršili naši oklopni vlaki več uspešnih poizvedovalnih voženj. Severovzhodno od Salgotarjana in v okolici Almagna je napadlo nekaj Čehoslovaških stotnij, ojačenih s konjenišskimi oddelki, naše prednje straže. V protinapadu smo ujeli več ljudi in zaplenili nekaj vojnega materiala. Severno in severovzhodno od Erlaua spopadi med patrolami. Na ostalih delih fronte nič novega. — Vrhovno armadno poveljstvo.

UKRAJINCI PRED PRZEMYSŁOM.

LDU Berlin, 20. maja. (Dun. KU.) »Lokalanzeiger« javlja: Ukrajinski tiskovni urad poroča: Ukrajinci stoje pet kilometrov pred Przemyslom. Vsak čas se lahko prične obstreljevanje s težko artiljerijo, ker so Ukrajinci že postavili svoje topove. Tudi Lvov je v neposredni nevarnosti. Premirje med Poljaki in Ukrajinci še ni perfektno.

ENTENTNA KOMISIJA V BUDIMPEŠTI.

LDU Dunaj, 20. maja. (DunKU) Kakor poroča »Ungarische Post«, odide danes politična mislija, sestojeca iz zastopnikov ententnih držav, v Budimpešto z nalogo, da proučuje položaj in ako treba, stopi v zvezo tudi s sovjetsko vlado.

Načelnik aprovizacijske komisije neupravičeno prodajal sladkor.

(10.000 kron globe.)

Pred ljubljanskim deželnim sodiščem sedita na zatožni klopi Maks Japelj, trgovec in predsednik aprovizacijske komisije v Logatcu, ki stanuje zdaj v Mostah št. 21, in Anton Boc z Glinca št. 46. Senatu predseduje podpredsednik deželnega sodišča Regali, votanti so dvorni svetnik Andolšek in nadsvetnik Vedernjak in Načede; državno pravništvo zastopa državni pravdnik dr. Modic. Razprava je ugotovila sledeči dejanski položaj.

Maks Japelj, ki je v Logatcu tudi načelnik aprovizacijske komisije, si je izposloval pri bivšem voditelju okrajnega glavarstva v Logatcu, vladnem tajniku Boršnerju, dovoljenje, da mu je smel dati načelnik sladkorne centrale v Ljubljani Lileg 700 kg sladkorja, ker je v Logatcu primanjkovalo sladkorja. Japelj se je pa, kakor pravi, zadnji trenutek zbal spraviti sladkor v zasedeni Logatec. Sladkor, ki ga je stal 3 K 15 vin., je ponudil v prodajo svojemu prijatelju Bocu in mu naročil, da naj ga prodaja po 16 K kilogram. Boc je storil svojemu prijatelju to uslugo in je dobil Franceta in Marijo Strniša, ki sta prevzela in razprodala sladkor, in sicer kilogram po 17 kron. Strniševa sta bila tudi obtožena, a ker sta se odpeljala v Pulj, se je njunina zadeva izločila iz postopanja.

Japelj v razpravi pripozna, da je kriv. Pove, da so mu Lahi enkrat sladkor lani zaplenili, ki ga je bil prepeljal čez demarkacijsko črto tja. Predsednik ga je vprašal: »Zakaj ste sladkor prevzeli, če ste se bali ga spraviti čez črto? Če ste ga dobili za aprovizacijo v Logatcu, zakaj ste ga v Ljubljani prodajali?« Japelj se je le izgovarjal, da se je bal in je moral pripoznati, da je zaslužil pri sladkorju 8791 K 50 vin.

Anton Boc je že veliko let Japljev prijatelj. Pri Perlesu sta prišla skupaj in mu je tam naročil, da naj njegovih 700 kg sladkorja proda. Boc je naročil Strniševama, da sta prodala Japljevih 700 kg in še njegovih 100 kg sladkorja. Predsednik: »Kje ste pa Vi dobili sladkor?« — »Imam veliko rodbino. Šlo mi je za to, da je imela moja »familija« sladke »kofe«. Moji prijatelji Stacul, Holzer in Trdina so mi ga prodali in sem si tako napravil zalogo sladkorja.« — Predsednik: »Revnejši sloji niso dobili nikjer sladkorja. Ti pa, kolikor so ga hoteli!« Ivanu Fiala je bil prodan sladkor po 17 kron. Boc je pripoznal, da je pri »svojem« sladkorju zaslužil 1000 K. V dveh ali treh dneh je bil prodan v Ljubljani ves sladkor.

Državni pravdnik dr. Modic predlaga, naj se obtoženci strogo kaznujeta. »Ko smo vsi čutili, da ni bilo sladkorja, sta ta dva delala dobiček z njim. Kazen naj se odmeri tako, da ne bo nobeden imel še dobička od svojega dejanja.«

Zagovornik dr. Švigelj se toplo zavzame za svoja klijenta.

Po posvetu senata razglasi predsednik Regali razsodbo.

Maks Japelj je kriv, da je veržno trgova in da je zahteval očitno čezmerne

cene in se obsodi na 3 tedne strogega zapora in na 10.000 kron denarne kazni, v slučaju neizterljivosti se spremeni denarna globa v dvamesečni zapor.

Anton Boc se pa obsodi v denarno globa 2000 kron, ki se v slučaju neizterljivosti spremeni v 12 dni zapora.

V razlogih obsodbe navaja g. predsednik: Japelj je sam priznal, da je dobil sladkor od sladkorne centrale za aprovizacijo logaškega okraja, a ga je v Ljubljani dalje prodal in je zaslužil 8791 kron 50 vin. Pri Bocu se je upoštevalo, da ni delal na lasten račun in je bil le Japljeva roka. Kriv je pa, ker je pri svojih 100 kg sladkorja napravil dobička 1000 kron. Japelj je v svojo korist odtegnil najrevnejšim slojem aprovizacijski sladkor. Obsodba se razglasi v vseh štirih ljubljanskih dnevnikih in izgubi Japelj 5 let pravico izvrševati obrt.

Japljev slučaj je prvi sodnijsko ugotovljeni slučaj v dolgi, žalostni verigi verižnikov in navijalcev cen, da je šel načelnik aprovizacijske komisije sam med verižnike in navijalce cen. Japlju in njegovemu pomočniku Bocu je prisodilo sodišče kazni, ki se zdita visoki, toda če upoštevamo bado in nezadovoljnost, katero je povzročilo in še povzroča pomanjkanje sladkorja, je še prenizka. Draženje in veriženje se more zadržati v kalli le z najenergičnejšimi sredstvi. Najmodernejši kriminalisti obžalujejo, da ni mogoče pijavkam prisoditi telesnih kazni, in si žele celo kriminalisti, ki so načelni nasprotniki smrtne kazni, da se za veriženje in za navijanje cen razglasi nagla sodba, ki je na primer v radovljškem okraju na moderne pijavke tako ugodno učinkovala, da se ni naznanil niti en tak slučaj, odkar so v okraju razglasili naglo sodbo.

Prosveta.

pr Koncert v prid slov. akademikom. Peti pred slabo napolnjeno dvorano, spravi človeka v nepovoljno razpoloženje, kakršno se je iz neznanosti mi vzrokov držalo vseh pri tem koncertu sodelujočih z izjemo g. Sancina. Neljubo je, če mora človek slabo peti ali igrati, težko pa tudi ugodno poročati o neuspehih nastopih, kar z govorjenjem in pritožbami to nekateri zahtevajo, kakor da bi oni pač smeli s slabim prednašanjem kvariti umetnine, le poročati da bi se o vsem slabem nikakor ne smelo. Kako naj to strnemo s hotenjem, ki pri nas skuša ustvariti glasbeno umetniško višino, da bi vsakčas bila zmožna stati v kateremkoli mestu velike kulture, da bi slučajni tujec ob naši pesmi mora osupnjen obstati? Umetnine niso zato, da na njih slavo tržemo, umetnine je dostojno prednašati brez ozira na zunanji uspeh ali neuspeh. Zunanji uspeh tudi nikakor ni vedno merodajen, kakor je bilo pri tem in drugih koncertih prav dobro videti. Kaj naj pomeni izročitev vencev ob takih prilikah, kakor je bila po duetu »Ne povem vam zakaj?« Kakšna ironija je to. Če so taki venci izraz naklonjenosti iz zasebnega življenja, spadata tudi dokazi take simpatije v zasebnosti. Kako bi to občinstvo pokazalo svoje naklonjenost samostojnemu umetniku, če ima vence za take prilike, kakršna je to? Mar zopet z vencem? — Spored koncerta je bil dobro sestavljen in se je s tem, da je gdč. Medvedova v solonapevih izostala, izpremenil, tako da je na koncertu dobil glavno besedo g. Sancin, ki je Medvedovo nadomestil z Bachovo arijo na g-struni in Fibichovim »Poemom«. Razen lepe Bachove arije je predvsem omeniti »Romance« od Čajkovskega, Šibkejšje vrste je bila »Serenada«, ki jo je zložila sicer neznana Torousend. Začetni del je posebno vsakdanji, srednji del je nekam boljši. V igranju g. Sancina ne manjka za precizno predvajanje neizogibno potrebne jasnosti v intonaciji in fraziranju. Kakor Tartinjev koncert tako je tudi vse ostalo prednašal s priznanja vredno, delom primerno razumnostjo. Njegov ton je v f posebno obsežen in izdaten in lije svojo težo široko izpod loka. Dinamika je dobra istotako v tihih mestih, mf se mi v svoji moči zdi preblizu f. Česar pri njegovem igranju ni bilo opaziti to je prehajanje iz ene dinamične moči v drugo ali z drugo besedo niansiranje, ki vsebuje ono tajno življenje in celo neizmeren lepoto in brez katerega si gotove glasbene umetnine le težko mislimo. Tako zmagovalno dolgi f je gotova prednost, a niansiranje je na vsak način na mnogih mestih glasbena potreba, žal da pri Bachovi ariji skozi celo skladbo v klavir vpletena spremljevalka ni prišla do tako poetične predstave kakor je zamišljena. Ksaverja Gajeva je zapela tri Škerjančeve in dve pesmi Szymanovskega. Poslednje se mi je zdelo, da poje značilneje, skoro pa, da je pela v Boheme kdaj še boljše. Njena moč je v dolgih tonih posebno če ležijo višje in so močnejši. Škerjančeve so bile premalo jasno preživljane, da bi govoril o njih, če se jim je tudi videlo, da so mnogo bolj posrečene skladbe kakor zadnji petek igrani kvartet in

stavek, kjer njegovo znanje ni moglo zadovoljiti zahtevam dobro izdelanega kvarteta, če že ne tematično — to je za slučaj, da bi bili tako prosti vsako tematično zavreči — pa vsaj ne glede stavka in peljanja posameznih glasov. — Na koncu sta gde. Gajeva in Medvedova zapeli od treh Lajovičevih dvospevov dva, katera bi pa tudi bolje izostala. Zakaj se vendar ta koncert ni preložil do tedaj ko bi bili vsi zdravi in polni židane pevske volje!

Marij Kogoj.

pr Nova cerkvena slika. Ga. Helena Vurnik je izdelala za cerkev sv. Krištofa v Ljubljani novo sliko za šmarnično pomožnost. Slika predstavlja Mater Božjo, ki koraka v zvezdnati noči iz neizmerne puščave samotna svojo pot. Desnico drži odprto proti nebu, sprejemajoč njega milost, levica lije milost na zemljo. Slika je v svoji zamisli in izdelavi polna preproste

plemenitosti in bo za ljubitelja cerkvene umetnosti zanimivost svoje vrste.

pr Revue franco-slovene se imenuje mesečnik, ki ga izdaja Francosko-slovenska organizacija v Ljubljani. Izšla je prva številka s sledečo vsebino: Ustanovitev Francosko-slovenske organizacije v Ljubljani; Auguste Augellier, Beg zime; Simon Jenko, Obujenje (v francoščino prestavil L. C. Merville); René Vaulande, Prihod v Belgrad; Joséphin Péladan, Zaročenci iz Pize; Ribarstvo na Kraskem; Razno; Razvedrilo; Veda in življenje; Za smeh. Revija je namenjena v prvi vrsti onim, ki se hočejo vsestransko izobraziti v francoščini. Temu primerno je zbrana tudi vsebina.

pr Koncert pevskega društva »Ljubljanskega zvonca«. Zbor je številčen, glasovi sorazmerno zastopani, moški zbor je gotovo boljši kot ženski, dasi tudi pri

njem zlasti prvi tenor še ni stopljen v zaokroženo celoto. Prevodnja g. Prelovec je pesmi po svoje interpretiral, kar mu štejem v dobro, vendar pa se nam je zdelo, da je bilo pri Devovih dveh malo preveč polglasnega petja, dasi je bilo to tiho, sanjavo petje samo na sebi prav lepo. Zato smo se pri Foersterjevi »Razbiti čaši« kar veselo oddehnili, ko so zopet zadoneli polni moški glasovi. Mešani zbor je mestoma nekoliko bolj trd, rad preobrne cenzure dela, kot ljubljanski zbori sploh, in pa zloge nerad gladko veže. Prelovečeva skladka: »Zapoj mi pesem, dekle!« se zdi dobro občutena. — G. Mohorič se nam je predstavil kot tenorist z izbornim glasovim materialom, mehkim, čistim nastavkom in petjem, ki greje in ga človek z užitkom posluša. Nevarno pa je, da ne bi morda zašel v pretirano valovanje, sedaj se giblje prav na meji tega,

kar je lepo; sicer utegne jasnost izvajanja in čisto intonacijo zabrisati. Najvažnejša točka je bil pa gotovo nastop godalnega kvarteta (gg. R. Zika, Trost, Dežela, L. Zika) z izvirno skladbo L. M. Škerjanca: Allegro moderato iz godalnega kvarteta v D-duru. To je nov korak v prvo vrsto kulturnih narodov. Skladba sama je sočna, sila pestra, bujna, kakor mehka, vonjava pesem domovine, ljubeče, teptane. Skladateljju so poklonili lovorov venec in liro s priveskom. Vtis je bil kar najboljši, dasi kvartet sam še gotovo ni na tisti stopnji, ki mu jo je moč doseči; posamezni instrumenti se še niso drug drugega podredili, ker je vsakdo pač menil, da je njegov del najvažnejši. Vendar pa nam ta prvi nastop, ki so se le prav kratko mogli zanj pripravljati, vzbuja upravičeno upanje, da postane še izboren posredovalec v naši glasbeni kulturi. F. K.

Za ranjene ude, ki po zaceljenju še bole, vzemite Fellerjev bolečine tolažilec »Elza-fluid«. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 24 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 134 (Hrvatska). Priporočajo ga v več nego stotisoč zahvalnih pismih. Istotako Fellerjeve odvajalne »Elzakroglijce«. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več obnem, mnogo prihrani. (1)

Podkovski kovač se išče. Za samce stanovanje in hrana v hiši. Plača po dogovoru. Zglasiti se je pri vratarju mestne pristave: Cesta na Kodeljevo št. 8. 3173

Sedlar se išče, koji je vajen lakiranja in tapciranja voz. Stanovanje in hrana v hiši. Plača po dogovoru. Zglasiti se je pri vratarju: Cesta na Kodeljevo št. 8, Ljubljana. 3172

Učenec se sprejme. Ivan Jezernik, sobni slikar in pleskar, Domžale.

Sir trdi alá Tisit zopet v zalogi pri Mlekarski zvezi v Ljubljani po primerni ceni. 3169

Hiša enonadstropna, z lepim vrtom se prodaja v bližini mesta Ljubljane. Več se poizve Glina 81 pri Ljubljani.

Absolventi tra, šole, spretni in hitri računar, lepe pisave, več tudi knjigovodstva, korespondence in strojepisja v nemškem in slovenskem jeziku išče službo. Nastop takoj. — Naslov pove upravnistvo pod št. 3147.

Intelligenten mladenič v starosti 24 let, rodom Srbin, trgovsko naobrazen si želi znanja v svrhu ženitve z intelligentnim pridnim, ter neomadeževanim dekletom ali vdovo brez otrok v starosti od 17 do 30 let. Zaželjeno bi bilo tudi malo premoženje, najraje kako malo posestvo. — Cenjeni dopisi — če mogoče s sliko — naj se pošljejo pod šifro »SRBIN 24« na upravnistvo tega lista — Tajnost strogo zaščitena. —

Spalna sofa (pohištvo) novo, se ceno prodaja. Naslov pove I. Jugoslov. anončni in informačni zavod Beseljak & Rožanc Ljubljana, Francovo nabrežje številka 5. 3158

Čevljar in krojaški stroji so dostopni, kakor tudi večja pošiljatev gorilcev za karbidne svetilke. Jos. Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Kupi se mala hiša s 3-4 sobami in vrtom v bližini Ljubljane najraje na Dolenjski cesti. Ponudbe na upravo pod »Hišica 3160«.

Sprejme se več čevljar. pomočnikov in šteparic. Pismene ponudbe se prosi pod št. 100 pošto ležeče Ljubljana 1.

Učenec išče dobrega mojstra za čevljarstvo. Ljarsko obrt, star 15 let in jako pridn. Nastop učenja takoj. — Franc Kubar, Duplje 5 pri Trzinu, Gor.

Kupim ali vzamem v najem takoj dobro idočo gostilno ali trgovino. Maslov se izve v upravnistvo lista pod št. 3099.

Za sobnoslikarska dela se priporoča Ljubljana, Rimska cesta 11.

Sprejem takoj več zidarjev in delavcev

ozir. zid akordanta za dela v Ljubljani ali Trbovljah. Zglasiti se je osebno ali pismeno pri stavbeni tvrdki IVAN OGRIN, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Bencinmotor

20 HP, la angleški fabrikat, skoraj nov se ceno prodaja. Dobavi se tudi nekaj bencina. Naslov pove I. Jugoslovanski anončni in informačni zavod Beseljak & Rožanc, Ljubljana, Francovo nabrežje 5.

DRVA

Ia bukova, več vagonov, se prodajo posameznim odjemalcem ter postavijo v hišo tudi na drobno. Mizarji in strugarji dobe lepa debela bukova četrtina polena v vsaki množini. Naslov pove I. Jugoslovanski anončni in informačni zavod Beseljak & Rožanc v Ljubljani, Francovo nabrežje 5.

Rijučavničarje in enega tovarniškega tesarja

išče za takojšen nastop Kranjska tovarnica željeza i bravarske robe v Kamniku

Modna manufakt. trgovina

Janko Češnik

Stritarjeva - Lingarjeva ul.

Priporoča pristno blago francoskega izdelka za moške obleke.

Lesni strokovnjak

popolnoma zmožen lesne trgovine se takoj sprejme. Pismene ponudbe na upravo lista pod šifro »LESNA« 3119.

Iščem dobro žensko

ki bi znala kuhati in opravljati hišna in vrtna dela obenem z drugo deklico. Stanovanje in dobra preskrba. Plača po dogovoru. Ponudbe na: Dr. Ivan Šend. 6, kotarski hječnik, Grubišnopolje Hrvatsko.

KONTORISTINJO

s prakso išče tukajšnja stara vpeljana veletvrdka. Ponudbe na upravo tega lista pod št. 3098.

Kupi se večja množina

vreč za oglje.

Cenjene ponudbe na upravo lista pod »3129«.

Javna dražba

Dne 21. maja ob 9. uri dopoldne se vrši v skladiščih »Balkana« na Dunajski cesti javna dražba raznega suknenege blaga.

KNJIGOVEZNICA

v Zagrebu obstoječa od l. 1876, moderno urejena, s popolnim inventarjem, s stalnimi dobrimi odjemalci, se prodaja radi starosti lastnika za 100.000 K. Ponudbe na naslov: G. Piatzer, Albrehtova tiskarna, Zagreb, Duga ulica št. 26.

Sprejem takoj stenografino in strojepisko

plača do 250 K. - Dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik v Ljubljani, Miklošičeva cesta, številka 8.

8000 kg posušene zeljenjadi

poznane pod imenom cesarja Karla četno zelje, izborna krmilo za presike in krepečo za krave, se odda po 60 v kg. Naročila se morejo oddati po dopisnici na Karla Fischer, Ljubljana, Mestni trg 25. Odda se tudi manjša količina — toda najmanj pa en voz.

St. 51. Britev

z jako finim rezilom, že brušena kar za rabo. Cena K 6-25, K 8-—, K 13-50. — Zahtevajte voliki cenik z več nego 1000 slikarji, brezplačno. — E. LUNA, Maribor št. 75.

V delo se sprejme

takoj proti dobri plači več:

lesarjev, stavb. mizarjev, kolarjev, zidarjev, kleparjev, koscev.

Zglasiti se je pri »Državni posredovalnici za delo« v Ljubljani (Gradišče 4).

Prezgodaj nam je umrla naša iskrenoljubljena, srčnodobra hčerka, sestra, tetka, sestrična gospica

FRANCKA

v torek dne 20. maja ob 6. uri zjutraj, previdna s tolažili sv. vere.

Pokopali jo bomo v četrtek 22. maja ob pol 10. uri dopoldne.

Molimo zanjo!

Krtina, dne 20. maja 1919.

Žalujoči rodbini Zarnik in dr. Zabuževšek.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskrenoljubljena srčnodobra mati, ozir. sestra, teta, gospa

Matilda Šorn roj. Wergles
nadučiteljeva vdova in hišna posestnica v Mariboru

dne 18. maja ob 12 uri po dolgi mučni bolezni v starosti 60 let izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb nepozabne bo v torek dne 20. maja ob 11. uri na pokopališču v Sv. Lovrencu na Dr. polju. Istega dne se bo služila sveta maša.

Sv. Lovrenc na Dr. polju, dne 18. maja 1919.

žalujoči otroci.

ZAHVALA.

Ob prebridki izgubi našega nepozabnega nam

MILANA

smo prejeli toliko sočutja polnih sožal in mi je bil prirejen tako veličasten sprevod, da čutimo dolžnost zahvaliti se vsem onim, ki so nas v teh bridkih dneh tolažili in vsem onim, ki so izkazali dragemu pokojniku poslednjo čast.

Posebno se nam je zahvaliti g. generalu Maistru v Mariboru in g. majorju pl. Andrejka, ki sta poskrbela za hitri prevoz dragega nam trupla v domovino, nadalje g. generalu Smiljaniču in vsem gg. častnikom, ter moštvo za tako mnogoštevično udeležbo pri pogrebu in za podarjene vence.

Posebna zahvala pa bodi izrečena prečastitemu g. vojnemu superiorju Kokolju za spremstvo in nagrobni govor.

Nadalje se zahvaljujemo sl. telov. društvu Sokol I. za častno udeležbo in nagrobno ter mariborski godbi za krasne žalostinke.

Hvala sploh vsem, ki ste pripomogli, da je bil junak pokopan s častjo vredno le junaka.

Bog plačaj vsem!

V Ljubljani, dne 22. maja 1919.

žalujoča rodbina KVARTIČ.